

กรมส่งเสริมการเกษตร

Department of Agricultural Extension

คู่มือปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร ประจำปี ๒๕๖๑

DOAE

วิชาการ

หลักการทรงงาน

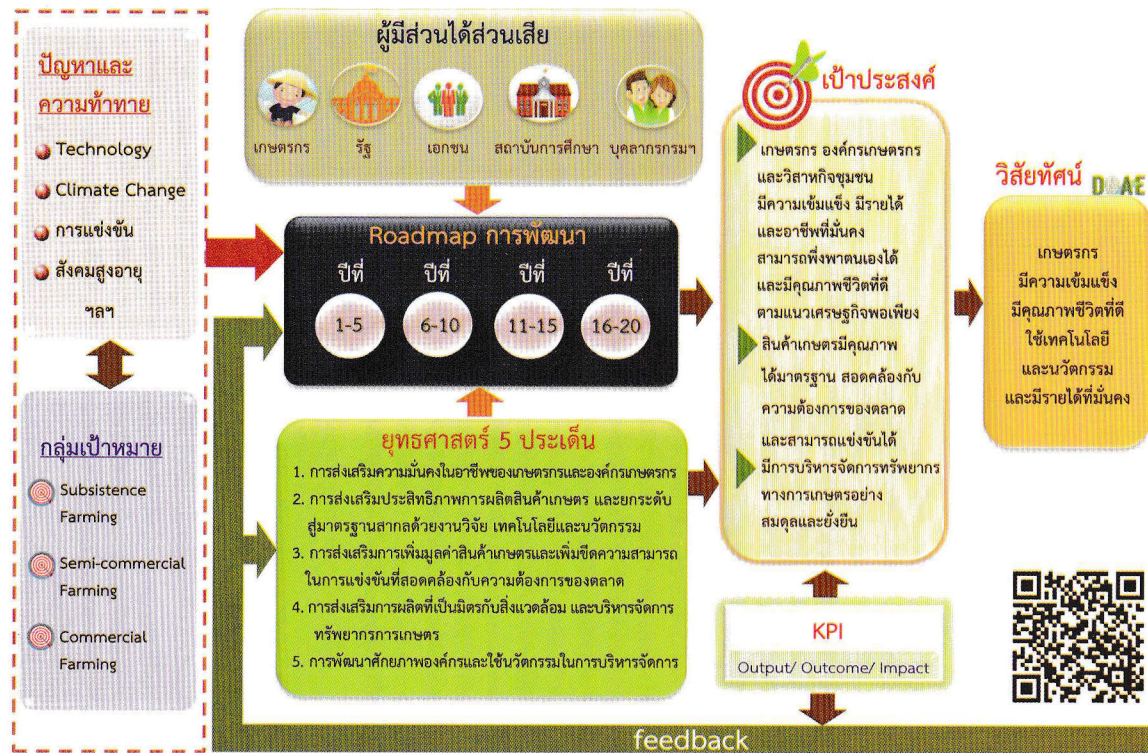
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

1. ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ
2. ระเบิดจากข้างใน
3. แก้ปัญหาจากจุดเล็ก
4. ทำตามลำดับขั้น
5. ภูมิสังคม
6. ทำงานแบบองค์รวม
7. ไม่ติดตำรา
8. ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด
9. ทำให้ง่าย
10. การมีส่วนร่วม
11. ยึดประโยชน์ส่วนรวม
12. บริการรวมที่จุดเดียว
13. ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ
14. ใช้ธรรมชาติบำบัด
15. ปลุกป่าในใจคน
16. ขาดทุนคือกำไร
17. การพึ่งตนเอง
18. พอยู่พอกิน
19. เศรษฐกิจพอเพียง
20. ความซื่อสัตย์ สุจริต จริใจต่อกัน
21. ทำงานอย่างมีความสุข
22. ความเพียร
23. รู้รัก สามัคคี

แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579)

ทิศทางการทำงานของกรมส่งเสริมการเกษตร ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑

๙ สมดุล ให้ความสำคัญของการกิจส่งเสริมการเกษตร

Balance DOAE for Excellent Mission

๑. งานส่งเสริมการเกษตรต้องแสดงออกถึงความเป็นตัวตนที่ชัดเจน ในลักษณะภาระงานตามบทบาทหน้าที่ที่แท้จริง (Function) สามารถจำแนกและผลักต้นให้เกิดผลสำเร็จเป็นรูปธรรม วัดผล และตรวจสอบได้
๒. การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร ต้องกำหนดเป้าหมายของการส่งเสริมและพัฒนาให้ชัดเจน และสามารถวัดผลได้ โดยกำหนดเป็น Milestone ในแต่ละช่วงเวลา เพื่อให้สามารถทบทวนข้อผิดพลาด และปรับปรุงการดำเนินงาน ให้บรรลุเป้าหมายหลักตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด
๓. งานตามนโยบายที่มีเป้าหมายในการพัฒนาด้านการเกษตร (Agenda) จะต้องดำเนินการบนพื้นฐานของงาน ที่ถูกกำหนดให้เป็นบทบาทหน้าที่ของการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร (Function) โดยดำเนินการในลักษณะ ต่อยอดและขยายการดำเนินงานให้ครอบคลุมกว้างขวางยิ่งขึ้น
๔. การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่ (Area Base) ต้องนำงานตามนโยบาย (Agenda) และงานตามบทบาทหน้าที่ (Function) มากำหนดเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่ โดยปรับปรุง ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ของแต่ละพื้นที่ กำหนดเป้าหมายชัดเจน สามารถตรวจสอบและวัดผลได้ สร้างสมดุลให้เกิดขึ้นกับงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร
๕. การพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรด้านงานส่งเสริมการเกษตรกับการพัฒนาสมรรถนะและประสิทธิภาพ ของนักส่งเสริมการเกษตร จะต้องมีความสมดุลกันในทุกมิติของการพัฒนา เนื่องจากทั้งสองภาคส่วนต่างเป็นปัจจัย สำคัญที่จะก่อให้เกิดความสำเร็จของการพัฒนาาระหว่างกัน
๖. สร้างสมดุลของการพัฒนาและส่งเสริมการเกษตรตลอดเส้นทางของการเป็นผู้ประกอบการด้านการเกษตร (The whole process of agri - industry) โดยเกษตรกรคือผู้ประกอบการด้านการเกษตร
๗. การขับเคลื่อนการพัฒนาด้านการเกษตรผ่านระบบส่งเสริมการเกษตร (T&V System) ให้ความสำคัญต่อการนำ เทคโนโลยีสมัยใหม่และนวัตกรรมต่างๆ มาปรับใช้ให้เกิดความสมดุลระหว่างภูมิปัญญากับเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อให้เกิดการเกื้อหนุนและสามารถต่อยอดการพัฒนาการเกษตรสู่ความมั่นคง และยั่งยืน
๘. ผลของการประกอบการด้านการเกษตร ต้องอยู่ในระดับที่เหมาะสมและสมดุล ระหว่างทุนและผลตอบแทน สร้างรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืนผ่านระบบส่งเสริมการเกษตร การจัดการที่ดี รวมถึงการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน ของผลผลิตและการประกอบอาชีพด้านการเกษตร
๙. การพัฒนาและส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ไม่ทำลายวัฒนธรรมอันดีงาม ทรัพยากรธรรมชาติ สร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นในห่วงโซ่การผลิตสินค้าเกษตรและอาหาร

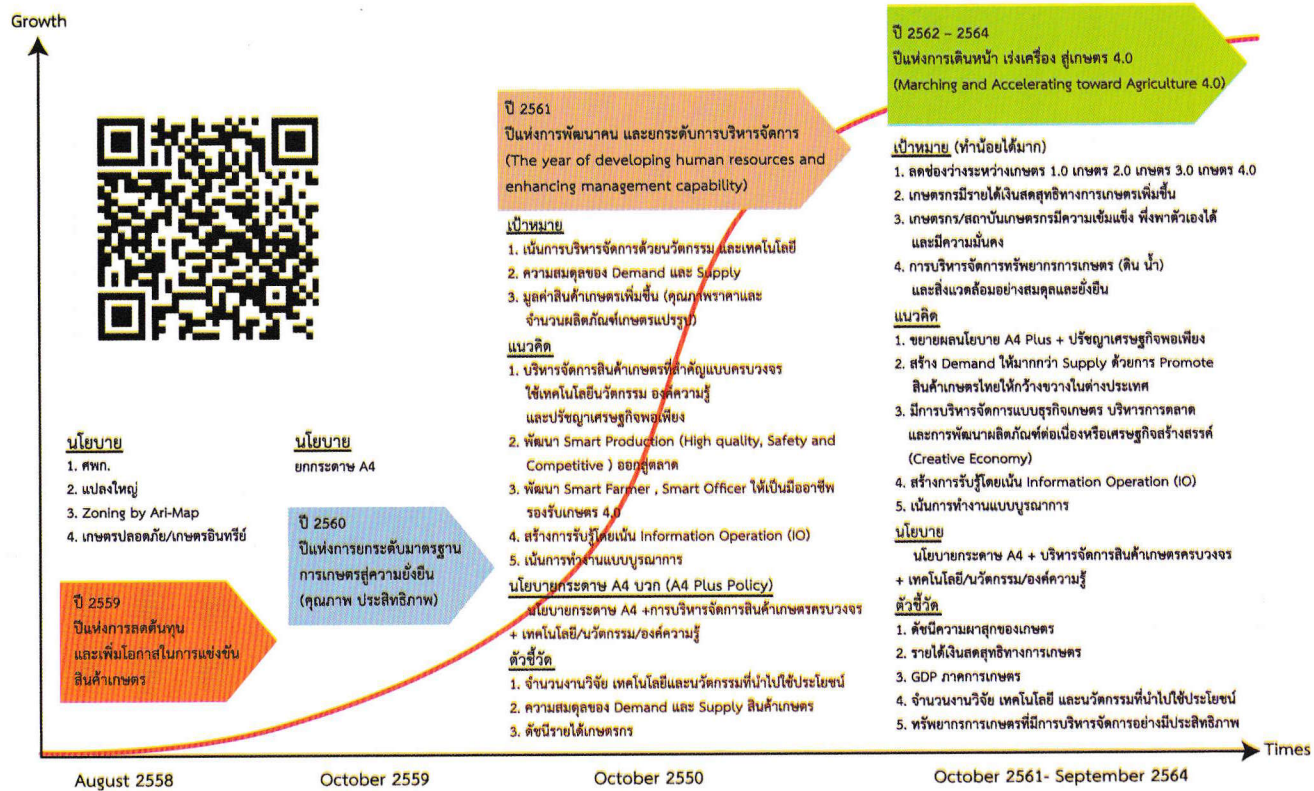
ทั้งนี้ จะต้องนำแนวทางการดำเนินงานทั้ง ๑๕ แนวทางที่กำหนดไว้ในปีงบประมาณ ๒๕๖๐ มาเป็นฐาน ในการปฏิบัติงาน โดยบางประเด็นจะต้องขยายผลการดำเนินงานให้กว้างขวางขึ้น และบางประเด็นจะต้องดำเนินการ ให้เข้มข้นมากขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา สรุปได้ดังนี้

๑. สร้าง Smart Agriculture ในลักษณะเกษตรกรรมยั่งยืน โดยพัฒนา Smart Farmer ให้เข้มแข็งเปลี่ยนแปลงวิถีการ และรูปแบบการทำเกษตรแบบเดิม ๆ (เน้นหนัก)
๒. ขับเคลื่อนและขยายผลโครงการพระราชดำริให้เห็นผลเป็นรูปธรรมโดยเร็วทุกจังหวัด โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้ เกษตรกรและประชาชนนำแนวทางที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ ได้พระราชทานไว้ ไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเอง (ขยายผล)
๓. งานนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ต้องเกิดผลสัมฤทธิ์ เป็นรูปธรรมทุกนโยบาย ตามเป้าหมายและระยะเวลา ที่กำหนด (เน้นหนัก)
๔. กำหนดเป้าหมายการทำงานชัดเจนตามลักษณะการทำฟาร์มของเกษตรกร (ขยายผล)

๕. กำหนดวิธีการและพัฒนาศักยภาพของนักส่งเสริมการเกษตรทุกระดับ ต้องทำความเข้าใจแนวทางส่งเสริมการเกษตรสมัยใหม่ มีความรอบรู้และเรียนรู้ตลอดชีวิต ก้าวให้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้ และเป็นที่ยังชีพของเกษตรกรได้อย่างแท้จริง (เน้นหนัก)
๖. เกษตรกรคือผู้ประกอบการด้านการเกษตร ต้องจัดให้มีแผนการผลิตรายบุคคล (IFPP -Individual Farm Production Plan) (ขยายผล)
๗. สร้างพลังกลุ่มจากแผนงานการผลิตรายบุคคลนำไปสู่การผลิตลักษณะ Production Unit (แปลงใหญ่) อยู่ในสายการผลิตและแนวทางการผลิตเดียวกัน (ขยายผล)
๘. สร้างและผลักดันเครือข่ายงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรผ่านกลไกและเครื่องมือหลักของกรมฯ บูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ สนับสนุนภาคประชาชนให้เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนงานในพื้นที่ เช่น กระบวนการทำงานของ ศพก. การพัฒนาเครือข่าย Young Smart Farmer การสร้างศูนย์บ่มเพาะ Young/Smart Farmer (ขยายผล)
๙. ใช้ระบบส่งเสริมการเกษตร (Training and Visit System) เป็นกลไกหลักในการดำเนินการตามบทบาทหน้าที่และงานนโยบาย ทำงานเชิงระบบ เยี่ยมเยือนเกษตรกร นัดหมาย และติดตามผลการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร (ขยายผล)
๑๐. งานช่วยเหลือเกษตรกรเป็นบทบาทหนึ่งของนักส่งเสริมการเกษตรที่พึงดำเนินการ ต้อง Balance ระหว่างงานส่งเสริมและงานช่วยเหลือเกษตรกร ให้เกษตรกรเกิดความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ (ขยายผล)
๑๑. การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่และ ศพก. ต้องมีความสัมพันธ์กัน เพื่อสนับสนุนการส่งเสริมการเกษตรสมัยใหม่ โดยภาคประชาชนเป็นแกนหลัก และแปลงใหญ่ถือเป็น Production Unit ของผลผลิตทางการเกษตรของชุมชน (เน้นหนัก)
๑๒. ข้อมูล/เหตุการณ์สำคัญในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับงานในการกิจหน้าที่หลัก นักส่งเสริมการเกษตรต้องทราบข้อมูลที่ถูกต้องทันที สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้โดยเร็วและสัมฤทธิ์ผล (เน้นหนัก)
๑๓. การส่งเสริมการเกษตรสมัยใหม่ ๓ มาตรการหลัก ได้แก่ ๑) องค์กรแห่งการเรียนรู้ ๒) เครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตรเข้มแข็ง และ ๓) แผนการผลิตเฉพาะราย มีการวางแผนการผลิตล่วงหน้าในแต่ละฤดูกาล กำหนดทิศทางให้ชัดเจน และพัฒนาไปสู่เป้าหมาย (เน้นหนัก)
๑๔. จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของพื้นที่ที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน กำหนดกรอบการดำเนินการในทุกมิติ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนด ภายในระยะเวลาที่กำหนด (ขยายผล)
๑๕. การดำเนินการทุกเรื่อง ทุกขั้นตอนต้องโปร่งใสตรวจสอบได้ เป็นธรรม ยึดผลสำเร็จของงานเป็นที่ตั้ง (เน้นหนัก)

โดยสรุป ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการเพื่อร่วมขับเคลื่อนนโยบาย Smart Agricultural Curve ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งเป็นปีแห่งการพัฒนาคน และยกระดับการบริหารจัดการในภาคการเกษตรทั้งในส่วนของบุคลากรและเกษตรกร โดยให้มีศูนย์กลางหรือระบบการเรียนรู้และบ่มเพาะความรู้/ทักษะต่างๆ ภายในหน่วยงาน จัดทำในลักษณะของ Unit School เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพและเตรียมความพร้อมของคนในภาคการเกษตรสำหรับรองรับการเกษตร ๔.๐ ดังนั้น กรมส่งเสริมการเกษตรจึงต้องปรับรูปแบบและเป้าหมายของการดำเนินงานให้สอดคล้องกับแนวทางและเป้าหมายการพัฒนาของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตามยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ด้วยเช่นกัน

Smart Agricultural Curve ปี 2561 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ระบบส่งเสริมการเกษตร (Training and Visit System)

เว็บไซต์ T&V

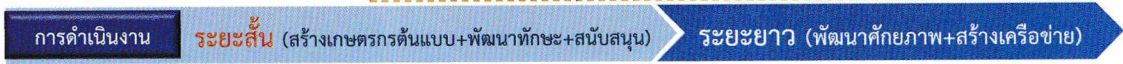
คู่มือ T&V

การขยายผลโครงการพระราชดำริ

► การน้อมนำแนวทางพระราชดำริ เพื่อ แก้ไขปัญหาในพื้นที่ และการพัฒนา อาชีพด้านการเกษตร มาดำเนินการ ขยายผลไปสู่เกษตรกรและชุมชน

กลยุทธ์

1. วิเคราะห์เพื่อเชื่อมโยงความรู้จากศูนย์ศึกษา และโครงการพระราชดำริต่างๆ ที่สอดคล้องกับพื้นที่
2. คัดเลือกเกษตรกรเพื่อสร้างเกษตรกรต้นแบบ
3. สร้างเครือข่ายเกษตรกรจากต้นแบบสู่เกษตรกรรายอื่น (ไขแดง-ไขขาว)*
4. จัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
5. ผลักดันแผนงานเข้าสู่แผนพัฒนาไปยังองค์กรในพื้นที่

* (ไขแดง : เกษตรกรต้นแบบ/เกษตรกรในพื้นที่โครงการ, ไขขาว : เกษตรกรรายอื่นที่ยังไม่เคยเข้าร่วมโครงการ/เกษตรกรในพื้นที่ขยาย)

“เกษตรทฤษฎีใหม่”

เป็นแนวทางการแก้ปัญหาการประกอบอาชีพการเกษตรของเกษตรกร
ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้พระราชดำริขึ้น
เพื่อให้เกษตรกรสามารถพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น อันจะส่งผลให้ชุมชน
สังคม และประเทศชาติมั่นคง นับว่าเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนตลอดไป

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่หนึ่ง
จัดสรรพื้นที่ทำการเกษตรเพื่อ
ให้มีอาหารเพียงพอในการ
บริโภคในครอบครัว

10%
ที่อยู่อาศัย
เลี้ยงสัตว์
เพาะเห็ด

30%

ขุดสระ
เก็บน้ำ
เพื่อใช้ในการ
เกษตร

30%

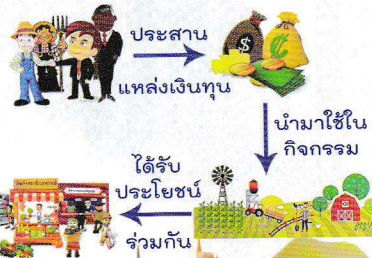
พืชไร่ ไม้ผล พืชผัก
เพื่อบริโภค และจำหน่าย

30%

ปลูกข้าว
ไว้เพื่อบริโภค
ในครอบครัว

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่สอง
ให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูป
กลุ่ม/สหกรณ์ ร่วมแรงร่วมใจกัน
ดำเนินการกิจกรรมต่างๆ

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่สาม
ประสานงานกับหน่วยงานภายนอก
เพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนจากธนาคาร
บริษัท เอกชน มูลนิธิ
มาช่วยพัฒนาการดำเนินงาน

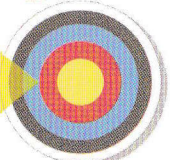
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

เป็นแหล่งเรียนรู้ในระดับชุมชนเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของเกษตรกรและขยายผลภาคโมเดลสู่ชุมชน

พัฒนาศูนย์เรียนรู้ให้มีความพร้อมในการถ่ายทอดเทคโนโลยีความรู้และการบริการที่เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่

เป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชนในระดับอำเภอ อำเภอละ 1 ศูนย์

สำนักงานเกษตรอำเภอ Smart Office
(ศูนย์บริการประชาชนด้านการเกษตร)

ผู้จัดการพื้นที่
ผู้ดำเนินการเรียนรู้

Smart Officer
บริหารจัดการเกษตร

วิเคราะห์
คน พันธุ์ สันดา

แนวทางการพัฒนา

- บทบาทหน้าที่ ศพก.**
- ถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสมกับชุมชน
 - ให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่เกษตรกรในชุมชน
 - ให้บริการด้านการเกษตรอื่น ๆ เช่น การตรวจวิเคราะห์ดิน บัญชีครัวเรือน ฯลฯ
 - ให้บริการแก้ปัญหาและรับเรื่องร้องเรียนของเกษตรกร
- บริหารงานโดยคณะกรรมการศูนย์ฯ**

เว็บไซต์ ศพก.

ที่มา ศพก.

แปลงใหญ่ รอมพื้นที่ รอมตน ร่อมใจ สู่การพัฒนาเกษตรไทย

การพัฒนาด้านการเกษตร

ปฏิทินการดูแลรักษาพืชเศรษฐกิจสำคัญ จำนวน 13 พืช

ชนิดพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	หมายเหตุ
ข้าวนาปี													
ทุบถาก (ยกเว้นภาคใต้ และตะวันออก)	ปลูกข้าว ปลูก ปลูก				เตรียมดิน/พรวน	ปลูก	ปลูก	ปลูก	ปลูก	ปลูก	ปลูก	ปลูก	1. ระยะเวลาดำเนินการข้าวปีเพาะผล คือ ระยะหลังพื้ง (หลังจากรีกร ผลตอกประมาณ 80% นับเป็นวันที่ 8 และนับต่อไปอีกประมาณ 28-30 วัน)
ภาคใต้ฝั่ง ตะวันออก	เตรียมดิน/พรวน	ปลูก	ปลูก	ปลูก	ปลูก	ปลูก	ปลูก	ปลูก	ปลูก	ปลูก	ปลูก	ปลูก	2. ภาคใต้ฝั่งตะวันออก ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา ปัตตานี และนราธิวาส
ข้าวนาปรัง													
ทุบถาก (ยกเว้นภาคใต้ และตะวันออก)	เตรียมดิน/พรวน	ปลูก	ปลูก	ปลูก	ปลูก	ปลูก	ปลูก	ปลูก	ปลูก	ปลูก	ปลูก	ปลูก	1. ระยะเวลาดำเนินการข้าวปีเพาะผล คือ ระยะหลังพื้ง (หลังจากรีกร ผลตอกประมาณ 80% นับเป็นวันที่ 1 และนับต่อไปอีกประมาณ 28-30 วัน)
ภาคใต้ฝั่ง ตะวันออก		เตรียมดิน/พรวน	ปลูก	ปลูก	ปลูก	ปลูก	ปลูก	ปลูก	ปลูก	ปลูก	ปลูก	ปลูก	2. ภาคใต้ฝั่งตะวันออก ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา ปัตตานี และนราธิวาส

สถานการณ์สินค้าเกษตร

ปฏิทินการผลิตสินค้าเกษตร

ปฏิทินการดูแลรักษาพืชเศรษฐกิจสำคัญ จำนวน 13 พืช

ชนิดพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	หมายเหตุ
มันสำปะหลัง (ปลายฝน)													
ปีที่ 1					กำจัดวัชพืช	กำจัดวัชพืช	กำจัดวัชพืช			เตรียมดิน/หว่านพันธ์ ปลูก		ใส่ปุ๋ย	
ปีที่ 2												เก็บผล	
มันสำปะหลัง (ต้นฝน)													
ปีที่ 1										เตรียมดิน/หว่านพันธ์ ปลูก			
ปีที่ 2						ใส่ปุ๋ย 1	ใส่ปุ๋ย 2	กำจัดวัชพืช	กำจัดวัชพืช	กำจัดวัชพืช			
ปีที่ 2													เก็บผล
ยางพารา													
ปีที่ 1					เตรียมพื้นที่	เตรียมหลุม	ปลูก	ใส่ปุ๋ย		ใส่ปุ๋ย	ตัดแต่งกิ่ง	ใส่ปุ๋ย	ทำแนวกันไฟ
ปีที่ 2							ใส่ปุ๋ย	ปลูกซ่อม	ใส่ปุ๋ย		ตัดแต่งกิ่ง	ใส่ปุ๋ย	ทำแนวกันไฟ
ปีที่ 3-6							ใส่ปุ๋ย						ทำแนวกันไฟ
ปีที่ 7-30										ปลูกรุ่นใหม่			
													- เริ่มเปิดกรีดได้เมื่อต้นยางมีเส้นรอบต้นไม่น้อยกว่า 50 ซม. - เปิดกรีดครั้งแรก เมื่อมีจำนวนต้นยางที่พร้อมจะเปิดกรีดเกินกว่าครึ่งของต้นยางทั้งหมดในสวน - กรีดเรื่อยไปจนผลัดใบ - หยุดกรีดตามระยะผลัดใบ - เปิดกรีดใหม่เมื่อใบยางที่แตกใหม่แก่เต็มที่

ปฏิทินการดูแลรักษาพืชเศรษฐกิจสำคัญ จำนวน 13 พืช

ชนิดพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	หมายเหตุ
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์													- ควรใช้พันธุ์ลูกผสม - ใส่ปุ๋ยตามสารวิเคราะห์ดิน - ปุ๋ยคอกมูลสัตว์ต้องโรยน้ำ
ปลูกต้นฝน			เตรียมดิน/พ่นสาร		ปลูก	ใส่ปุ๋ย			เก็บเกี่ยว				
ปลูกปลายฝน						เตรียมดิน/พ่นสาร	ปลูก					เก็บเกี่ยว	
ฤดูแล้งสิ้นมา	ไถบด		เก็บเกี่ยว						เตรียมดิน/พ่นสาร		ปลูก	ใส่ปุ๋ย	
สิ้นประดโรงงาน													- ควรให้น้ำก่อนและหลังการออกดอก - บังคับออกดอกเมื่อต้นมีน้ำหนัก 2.5 - 2.8 กก. - ใช้สารเคมีพ่นฉีดพ่น 2 ครั้ง (ห่างกัน 4-7 วัน)
ปีที่ 1			เตรียมดิน		ปลูก	ให้ปุ๋ยที่ราบใบล่าง ครั้งที่ 1				ให้ปุ๋ยที่ราบใบล่าง ครั้งที่ 2			
ปีที่ 2	บังคับดอก	ฉีดพ่นทางใบเร่งบังคับ	หยุดให้น้ำ	เก็บเกี่ยว									
ลำไยในฤดู	เตรียมดิน/พ่นสาร		เตรียมการ/รอกมูล			เก็บเกี่ยว				เตรียมดิน/ตัดแต่งกิ่ง			ลำไยเก็บเกี่ยวได้ในระยะหลังดอกบาน 180-210 วัน

ปฏิทินการดูแลรักษาพืชเศรษฐกิจสำคัญ จำนวน 13 พืช

ชนิดพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	หมายเหตุ
ลำไยนอกฤดู	เก็บเกี่ยว			เตรียมต้นตัดแต่งกิ่ง			ออกดอก			ดูแลระยะติดผล - ผลแก่			ลำไยเก็บเกี่ยวได้ในระยะหลังดอกบาน 180-210 วัน
เงาะ		ดูแลระยะดอก-ผลแก่			เก็บเกี่ยว		ปลูก			เตรียมออกผล			เงาะเริ่มเก็บเกี่ยวได้ในระยะหลังดอกบาน 120 วัน
ทุเรียน	ดูแล	ดูแลผลแก่ - เก็บเกี่ยว			ดูแลเก็บเกี่ยว - แดกใบร้อน				ดูแล	ออกดอก-ติดผล		ดูแล	ทุเรียนเริ่มเก็บเกี่ยวได้ในระยะหลังดอกบาน 120 วัน
มังคุด					ออกผล/บำรุงผล		เก็บเกี่ยว			ตัดแต่งกิ่ง			มังคุดเริ่มเก็บเกี่ยวได้ในระยะหลังดอกบาน 120 วัน
มะพร้าว													- มะพร้าวสามารถเก็บเกี่ยวทุก 25-60 วัน โดยมะพร้าวแรกนำใบและรังแรกเมื่ออายุ 5 ปี และมะพร้าวนำหอมผลได้ครั้งแรกเมื่ออายุ 8 ปี
ปีที่ 1-3					ปลูก								
ปีที่ 4-5							ทำความสะอาดคอกมะพร้าว						- ควรทำความสะอาดคอกมะพร้าวอย่างสม่ำเสมอเพื่อไม่ให้ดินปนลงบนใบและแผง
กาแฟ													
ปีที่ 1					ปลูก								- ต้นลำไยอายุ 6-14 เดือน หรือมีความสูงอย่างน้อย 20 เซนติเมตร
ปีที่ 2													- หากดินมีค่า pH ต่ำกว่า 5.5 ควรใส่ปูนโดโลไมต์ปรับสภาพดิน
ปีที่ 3													โดยใส่ก่อนปุ๋ยเคมีอย่างน้อย 2 สัปดาห์ - ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี - ช่วงที่ผลผลิตออกมา คือ ธ.ค. - ม.ค.

รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน

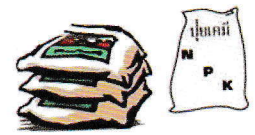
บริการตรวจวิเคราะห์ดิน / ชุดดิน

บริการวิชาการด้านการจัดการดินและปุ๋ย

- คำนวณนำการจัดการดินและการใช้ปุ๋ยเบื้องต้น
- การถ่ายทอดความรู้
- แปลงเรียนรู้ / จุดสาธิต

รวบรวมความต้องการ และจัดหาแม่ปุ๋ยให้สมาชิกได้ใช้ตามคำแนะนำ

เป้าหมาย

1. ยกระดับความรู้เรื่องดินและปุ๋ยของเกษตรกร
2. ลดต้นทุนการใช้ปุ๋ยเคมี
3. ขยายผลการใช้ปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิตอย่างยั่งยืน

การขับเคลื่อนศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)

ศจช. ตั้งขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาเกษตรกรและชุมชนจากภัยศัตรูพืช เน้นให้เกษตรกรและชุมชน จัดการศัตรูพืชได้ด้วยตนเอง โดยเน้นการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและมีเจ้าหน้าที่เป็นที่ปรึกษา

การพัฒนาเกษตรกรปรารถนา (Smart Farmer) กรมส่งเสริมการเกษตร

นโยบาย

พัฒนาเกษตรกรทั่วประเทศเป็น Smart Farmer โดยมี Smart Officer เป็นเพื่อนคู่คิด มุ่งยกระดับให้เป็นเกษตรกรคุณภาพที่สามารถปรับเปลี่ยนตนเอง เปิดรับข้อมูลข่าวสาร การเรียนรู้ มีการใช้ความรู้ และเทคโนโลยีใหม่ มาใช้ในการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

คำจำกัดความ

Smart Farmer คือ ผู้ประกอบการเกษตรกรที่มีการใช้เทคโนโลยี และการบริหารจัดการเพื่อการดำเนินธุรกิจอย่างทันสมัย มีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้
Smart Farmer ต้นแบบ คือ เกษตรกรที่ผ่านคุณสมบัติพื้นฐาน ตัวชี้วัด 6 ข้อ และผ่านทั้ง 15 ตัวบ่งชี้ และมีคุณสมบัติตามที่แต่ละสาขากำหนด

คุณสมบัติการเป็น Smart Farmer

เป้าหมายการพัฒนา

- เกษตรกรที่ไม่ผ่านคุณสมบัติ พัฒนาให้เป็น Smart Farmer
 - อาสาสมัครเกษตรกร
 - เกษตรกรผู้นำ
 - สมาชิกแปลงใหญ่
 - เกษตรกรที่ผลิตพืชเศรษฐกิจหลัก
- เกษตรกรที่เป็น Smart Farmer แล้ว พัฒนาเป็น "Smart Farmer ต้นแบบ"
 - เกษตรกรทั่วไป
 - ผู้ประกอบการเกษตร
 - เกษตรกรอาชีพ

แนวทางการพัฒนา

- ประเมิน วิเคราะห์ศักยภาพ จัดทำแผนพัฒนา
- อบรม ให้ความรู้ผ่าน ศพท. และหน่วยงาน
- สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และเชื่อมโยงการผลิต การตลาด
- รวมกลุ่มจัดการเพื่อลดต้นทุน และขยายโอกาส
- ประสานความร่วมมือวิจัยพัฒนาสู่ Smart Farmer
- ประเมินผล ถอดบทเรียน จัดทำฐานข้อมูล

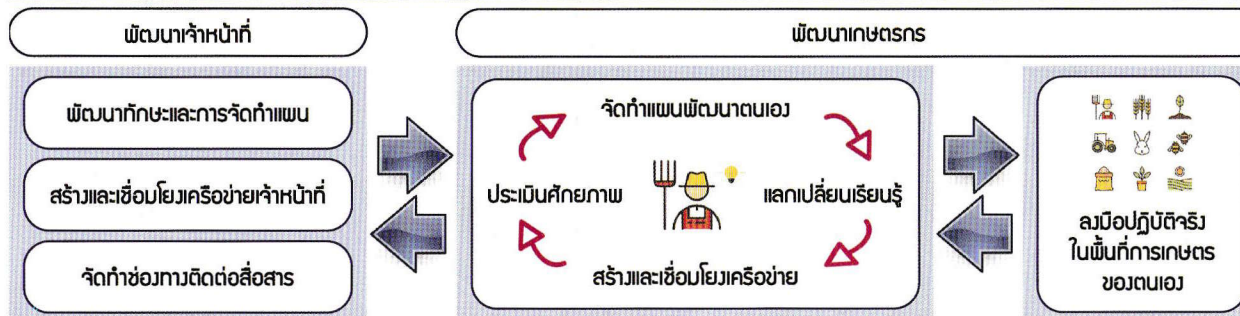

กระบวนการพัฒนา

การพัฒนาเกษตรรุ่นใหม่ ยุคประเทศไทย 4.0 : Young Smart Farmer Thailand 4.0

กระบวนการพัฒนาเกษตรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer

แผนการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรรุ่นใหม่ ยุคประเทศไทย 4.0

การพัฒนาเชิงลึก	Getting Idea	Set up Project	Startup	Go to Global
กระบวนการขับเคลื่อน	พัฒนาเกษตรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer ด้วยกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเครือข่าย	พัฒนากิจกรรมเกษตรด้วย • Innovation • Smart Farm • Digital Market	พัฒนา Young Smart Farmer ให้เป็น ผู้ประกอบการ เกษตรรุ่นใหม่	ยกระดับผู้ประกอบการ เกษตรรุ่นใหม่สู่ตลาดสากล
กระบวนการพัฒนาเครือข่าย	สร้างเครือข่ายเกษตรรุ่นใหม่ให้เข้มแข็ง และเชื่อมโยงหน่วยงานภาคี สร้างศูนย์บ่มเพาะเกษตรรุ่นใหม่ สนับสนุนให้เป็นศูนย์เครือข่ายของ ศพท.			

การจดทะเบียน วิสาหกิจชุมชน

1 คุณสมบัติและ หลักเกณฑ์

กรณีไม่เป็นนิติบุคคล

2 เอกสารประกอบ

กรณีเป็นนิติบุคคล

3 ขั้นตอน

ประกาศคุณสมบัติ

ระเบียบการจดทะเบียน

- การผลิตสินค้า การให้บริการ กิจกรรมอื่น ๆ
- รวมกลุ่มในชุมชนไม่น้อยกว่า 7 คน ไม่อยู่ในครอบครัวเดียวกัน และไม่มีชื่อในทะเบียนบ้านเดียวกัน
- สร้างรายได้ พึ่งพาตนเอง และประโยชน์สุขของคนในชุมชน
- ไม่ขัดต่อกฎหมาย ความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดี

- แบบ สวช.01 (ฉบับจริง)
- บัตรประจำตัวประชาชนของผู้มีอำนาจทำการแทน
- ทะเบียนรายชื่อและที่อยู่ของผู้มีอำนาจทำการแทนและสมาชิก
- หนังสือให้ความยินยอมหรือสำเนามติที่ประชุมมอบหมายผู้มีอำนาจทำการแทนฉบับจริง
- สำเนาข้อบังคับของเครือข่ายฯ (กรณี จดทะเบียนเครือข่ายฯ)

- แบบ สวช.01 ฉบับจริง
- บัตรประจำตัวประชาชนของผู้มีอำนาจทำการแทน
- ทะเบียนรายชื่อและที่อยู่ของผู้มีอำนาจทำการแทนและสมาชิก
- สำเนาเอกสารแสดง วัตถุประสงค์ ระเบียบ หรือข้อบังคับ
- สำเนาบัญชีรายชื่อคณะกรรมการดำเนินการ
- สำเนามติของคณะกรรมการดำเนินการ หรือมติของที่ประชุมใหญ่ให้จดทะเบียนและมอบหมายผู้มีอำนาจทำการแทน

1. ตรวจสอบ

- เจ้าหน้าที่ตรวจสอบ แบบ สวช. 01
- บันทึกในระบบ (การจองชื่อ)
- ออกใบ ท.ว.ช. 1 ให้กับผู้นับของจดทะเบียน

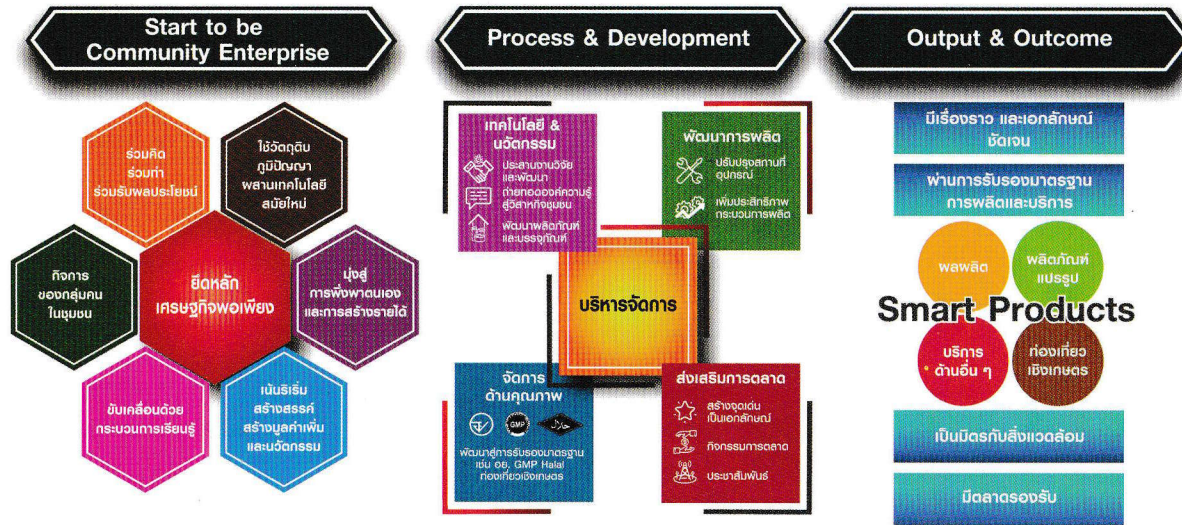
2. พิจารณา

- พิจารณารายละเอียดให้ **ถูกต้องเป็นจริงตามคุณสมบัติ**
- บันทึกในระบบ (แบบ สวช.01)
- ปิดประกาศรายชื่อและแบบ สวช.01 (7วัน)

3. ลงนาม

- นายทะเบียนอนุมัติ ท.ว.ช. 2 และ ท.ว.ช. 3

Smart Community Enterprise ขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน

SMART PRODUCT

นำไปสู่... การสร้างงาน สร้างรายได้ แก้ไขปัญหาพลผลิต สานต่อธุรกิจ เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง

แผนประกอบการ

แนวทางการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร ปี 2561

- แนวคิด**
- สร้างคน - เกษตรกรต้นแบบ
 - สร้างกลุ่ม - ชุมชนเกษตรปลอดการเผาต้นแบบ
- วัตถุประสงค์**
- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่เกษตร
- เป้าหมาย**
- เกษตรกร 15,720 ราย/ชุมชนต้นแบบ 140 แห่ง

วิธีการ

- ถ่ายทอดความรู้ - ผลกระทบจากการเผา/นำเสนอทางเลือกเพื่อแก้ไขปัญหาการเผา
 - นำร่องสาธิตการจัดการเศษวัสดุการเกษตรทดแทนการเผา
- บูรณาการกับโครงการส่งเสริมเกษตรอื่นๆ เช่น
- โครงการส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์
 - โครงการพัฒนาพื้นที่โครงการหลวง/โครงการส่งเสริมการดำเนินงานอื่นเนื่องมาจากพระราชดำริ
 - โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตร : ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ส่งเสริมการรวมกลุ่ม/สร้างเครือข่ายหยุดการเผา

- สำรวจ & จัดทำฐานข้อมูลของชุมชน
- จัดกระบวนการเรียนรู้
- จัดทำแผนชุมชน & บูรณาการร่วมกับแผนพัฒนาท้องถิ่น
- ประสานความร่วมมือ & บูรณาการ การทำงานกับทุกภาคส่วน
- เฝ้าระวัง & แก้ไขปัญหาการเผา

รณรงค์ & ประชาสัมพันธ์ (กระตุ้นจิตสำนึกเพื่อหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร)

เทคโนโลยีการเกษตรปลอดการเผา

ผลผลิต

- เกษตรกรต้นแบบ
- ชุมชนต้นแบบ → พื้นที่เกษตรปลอดการเผา

ถอดบทเรียน

Model การแก้ไข
ปัญหาการเผาในพื้นที่
ต้นแบบ (140 แห่ง)

ขยายผลสู่พื้นที่อื่น

การเผาในพื้นที่
การเกษตรลดลง

เกษตรยุคใหม่
ร่วมใจหยุดเผา

DOAE FARMBOOK

ทะเบียนเกษตรกรอิเล็กทรอนิกส์

- ปรับปรุงข้อมูลกิจกรรมการเกษตรด้วยตนเอง
- ติดตามมาตรการของรัฐ
- ตรวจสอบข้อมูลครัวเรือนเกษตรกร
- ตรวจสอบกิจกรรมการเกษตรบนแผนที่ออนไลน์

ข้อมูลเพิ่มเติม

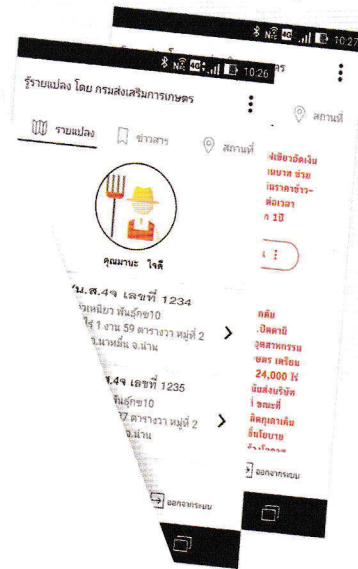
DOAE SMARTCHECK

รู้ข่าวสาร ข้อมูล องค์กรความรู้ ด้วยข้อมูลกิจกรรมการเกษตรของตนเอง

แจ้งข่าวสารด้านการเกษตรที่สำคัญ อาทิ ข้อมูลเตือนภัย การประกาศภัย การระบาศัตรูพืช ภาวะการผลิตสินค้าการเกษตร มากกว่า 400 ชนิด

แนะนำพีชที่มีความเหมาะสมด้วยการวิเคราะห์ ข้อมูลการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning) ตามแปลงกิจกรรมการเกษตร

แนะนำข้อมูลแหล่งเรียนรู้ (ศพก.) แปลงใหญ่ พักักหน่วยงานของกรมส่งเสริมการเกษตร

ระบบสารสนเทศ การเกษตร

ระบบสารสนเทศ
การผลิตทางด้านการเกษตร
Online (สท.)

ระบบการจัดเก็บและรายงานข้อมูล
การผลิตพืชในระดับตำบล
สามารถนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์
ในงานส่งเสริมการเกษตรได้

ระบบคลังความรู้สู่องค์กร
แห่งการเรียนรู้สมัยใหม่
(Knowledge Tank)

ระบบสืบค้น สอบถาม
องค์ความรู้ด้านการเกษตร
จากผู้เชี่ยวชาญ
ของกรมส่งเสริมการเกษตร

การดูแลรักษา
เครื่องคอมพิวเตอร์
เบื้องต้น

การดูแลและบำรุงรักษา
เครื่องคอมพิวเตอร์อย่างเหมาะสม
เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
และอายุการใช้งาน

คู่มือการขึ้นทะเบียน
เกษตรกรผ่าน
Application
(FarmerRegist)

Application แบบ Multimedia book
คู่มือการขึ้นทะเบียนเกษตรกร
ของกรมส่งเสริมการเกษตร

ระบบการนำเข้า / รายงานข้อมูล
รูปแปลงทะเบียนเกษตรกร
(GEOFARMER)

ระบบรวบรวมข้อมูล
และการรายงานผลการตรวจแปลง
ทะเบียนเกษตรกร

ระบบบริการ
ภูมิสารสนเทศ
เพื่อการเกษตร
(SSMAAP)

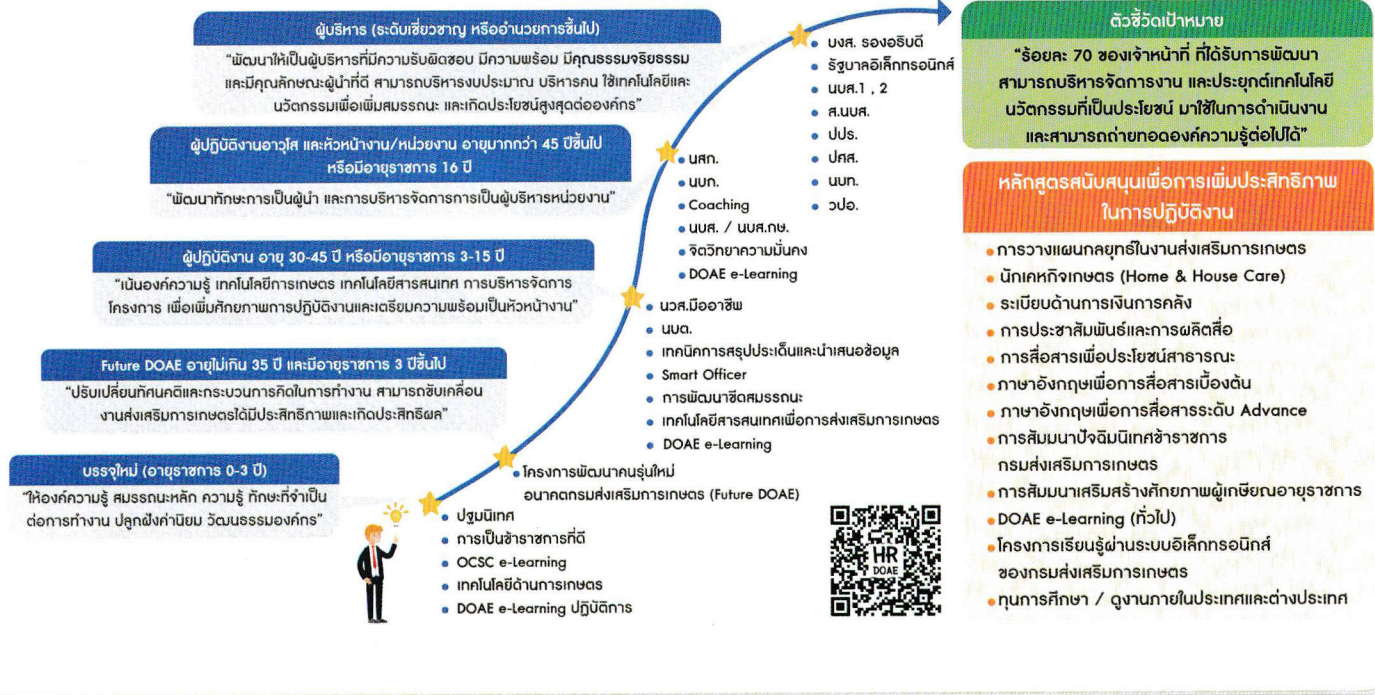
เว็บไซต์ข้อมูลแผนที่ส่งเสริมการเกษตร
สำหรับนำไปวางแผน
พัฒนาการเกษตรในพื้นที่

แผนการพัฒนาศักยภาพส่งเสริมการเกษตร ปี 2561

(ปีแห่งการพัฒนาคน และยกระดับการบริหารจัดการ)

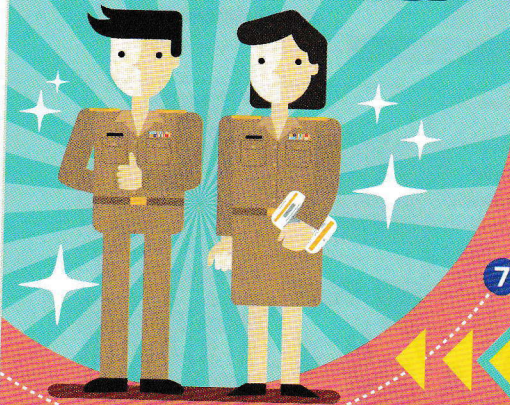
เป้าหมาย

พัฒนา Smart Officer ให้เป็นมืออาชีพ รองรับเกษตร 4.0 และมุ่งสู่ Smart Team

ปราดปรื่องด้วยปัญญา พัฒนาสู่ Smart Officer

DOAE Smart Officer

GOAL : พัฒนาบุคลากรทรงส่งเสริมการเกษตร ให้เป็นผู้ทรงความรู้ (Knowledge Worker) และ เพิ่มประสิทธิภาพการเป็น Smart Officer รองรับทิศทางการพัฒนาประเทศไทย 4.0

- 1 ความเชี่ยวชาญ/ความรู้/ภาษา
- 2 ก้าวหน้า/คุณธรรม/จริยธรรม
- 3 จิตอาสา/บริการ
- 4 ความรับผิดชอบ/ซื่อสัตย์สุจริต
- 5 ทำงานเป็นทีม
- 6 เก่งคิด/เก่งปฏิบัติ
- 7 ประยุกต์ใช้ความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้

CHANGE

เมื่อโลกเปลี่ยน นักส่งเสริมต้องปรับ

ปฏิบัติความคิด

Mindset
ปรับกรอบความคิด

ผู้นำการเปลี่ยนแปลง
มีความคิดสร้างสรรค์

ปฏิรูปตัวเอง

Skill-Set
ปรับทักษะ

รอบรู้วิชาการ
ใช้เทคโนโลยี มีนวัตกรรม

Behavior Set
ปรับพฤติกรรม

เรียนรู้ตลอดชีวิต
เท่าทันสถานการณ์

Ecosystem
ยอมรับและปรับตัว
ก้าวทันในสภาวะการันที่เปลี่ยนแปลง

พัฒนาตนเองนำไปสู่
การพัฒนางาน

50 ปีกรมส่งเสริมการเกษตร

"ส่งเสริมการเกษตรอย่างสร้างสรรค์ ก้าวทันสถานการณ์ ปฏิบัติงานด้วยความภาคภูมิใจ"

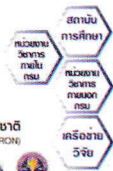
ความร่วมมือกับเครือข่ายวิชาการ เพื่อพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร

การขยายผลงานวิจัยสู่เกษตรกร

ประสานงาน

เครือข่ายองค์กรบริหารงานวิจัยแห่งชาติ
Thailand Research Organizations Network (TRON)

วิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการขยายผลเทคโนโลยี

1. หน่วยงานวิจัย วิเคราะห์เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการขยายผลสู่เกษตรกร
2. กรมส่งเสริมการเกษตรวิเคราะห์เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

ประสานงานแหล่งทุนวิจัยเพื่อคัดเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสม

คัดเลือกเกษตรกร

- ศึกษาศักยภาพ/ความพร้อม
- ความต้องการ/การพัฒนา
- มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
- มีความมุ่งมั่นตั้งใจและพร้อมยกระดับศักยภาพกลุ่ม

เกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร

ถ่ายทอดเทคโนโลยี

เทคโนโลยีองค์ความรู้ พร้อมขยายผล

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

นักวิจัย

เกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร พร้อมรับเทคโนโลยี

1. เวทีถ่ายทอดเทคโนโลยี สู่ เกษตรกร/กลุ่มเกษตรกรแบบมีส่วนร่วม

2. จัดทำแปลงทดสอบเทคโนโลยี

เวทีสรุปผลการทดสอบเทคโนโลยี

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

นักวิจัย

ประยุกต์ใช้

นำไปใช้

ขยายผลต่อเกษตรกรกลุ่มอื่น

ความร่วมมือกับเครือข่ายวิชาการ เพื่อพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร

เครื่องมือในการขยายผลงานวิจัยสู่เกษตรกร

R2R การวิจัยในชนประจำ
Routine to Research

คือ เครื่องมือในการพัฒนาชนประจำ
โดยกระบวนการวิจัยซึ่งมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาชน
พัฒนาตนเองและพัฒนาองค์กร

การถอดบทเรียน

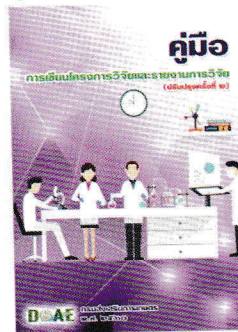
คือ กระบวนการดึงความรู้จากการทำงานด้วยการอธิบาย
สิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงานปัจจัยความสำเร็จและปัจจัยอุปสรรค
ที่เกิดขึ้นเพื่อให้นำมาพัฒนาไปใช้พัฒนาชนครั้งต่อไปให้ดีกว่าเดิม
และชุมชนนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง

เอกสาร

คู่มือ นักส่งเสริมมือใหม่..หัดเขียน

คู่มือ การเขียนโครงการวิจัยและรายงานวิจัย

**ส่งเสริมการเกษตรอย่างสร้างสรรค์
ก้าวทันสถานการณ์
ปฏิบัติงานด้วยความภาคภูมิใจ**

กรมส่งเสริมการเกษตร

๒๑๔๓/๑ ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ๑๐๔๐๐ โทรศัพท์ ๐๒ ๕๗๔ ๐๑๒๑ - ๒๗

Department of Agricultural Extension

www.doae.go.th